

ISSN: 3060-4613

13.00.00
13.00.01
13.00.02
13.00.03
13.00.04
13.00.05

13.00.06
13.00.07
13.00.08
13.00.09
07.00.00
19.00.00

01.00.00
02.00.00
03.00.00
09.00.00
10.00.00
11.00.00

№6/2025

M AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogik, psixometodologik va tabiiy fanlarga
ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

*Elektron nashr. 852 sahifa,
5-iyun, 2025-yil.*

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapiirjanovna – Nizomiy nomidagi O'zbekiston milliy pedagogika universiteti rektori

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Umarova H.O' – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (PhD)
Somurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F.O. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis instituti dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'icha falsafa doktori (PhD)
Panjijev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Rector of the Nizami National Pedagogical University of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Umarova H.O'. – Minister of Preschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Woogyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F.O. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – doctor of philosophy (PhD) in psychology

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

“Maktabgacha va maktab ta’limi” jurnali Oliy attestatsiya komissiyasining 26-08-2024-yildagi №11-05-4381/01-Kengash tavsiyasiga ko’ra, pedagogika fanlari bo’yicha falsafa doktori (PhD) va fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning tadqiqot ishlari yuzasidan dissertatsiyalarining asosiy ilmiy natijalarini chop etish uchun tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro’yxatiga kiritilgan.

Asos: OAK Pedagogik texnologiyalar va psixologik tadqiqotlar bo’yicha ekspert kengashi tavsiyasi (29-10-2024-y.; №10); OAK Tartib-qoida komissiyasi qarori (30-10-2024-y., №10/24); OAK Rayosatining qarori (31-10-2024-y., №363/5).

“Maktabgacha va maktab ta’limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo’yicha
ro’yxatdan o’tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Iqim o'zgarishi muammolari va "yashil ko'nikmalar"ning rivojlanishi.....	14
<i>Abdurashit Karimovich Avliyaqulov</i>	
TTJlardagi qizlarni qo'llab-quvvatlash, mavjud ijtimoiy-axloqiy muammolarni hal etish bo'yicha ilg'or xorijiy mamlakatlar tajribasini o'rganish.....	18
<i>Xasanboy U. Abdusamatov</i>	
Integrativ yondashuv bo'lajak o'qituvchilarda ijodiy va tahliliy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirishning asosiy omili	26
<i>Jalilov Nodirjon Azamatovich</i>	
Maktabgacha tarbiya yoshidagi bolalarning sibling munosabatlari diagnostikasi.....	30
<i>G'ayibova Nargiza Anorbayevna</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida ta'lim sifati va samaradorligini oshirishning muhim omillari	33
<i>Hakimova Gulmira To'xtatosheva</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda ijtimoiy-madaniy kompetentlikni muzey pedagogikasi vositasida rivojlantirishning pedagogik-psixologik jihatlarini	37
<i>Marayimova Kibriyaxon Islomjon qizi</i>	
Iqtisodiy savodxonlikni oshirishda o'zbek tilining ta'siri	41
<i>Yuldasheva Dilnoza Bekmurodovna</i>	
Сторителлинг как инструмент формирования ценностных ориентаций старшеклассников	44
<i>Умрихина Виктория Игоревна</i>	
Формирование эстетических предпочтений учащихся музыкальных школ в условиях инклюзивного образования на основе стилевого подхода	52
<i>Ахунова Умида Ойбековна</i>	
Sun'iy intellektning ta'limga integratsiyasi: o'qitish va boshqaruvdagi o'rni	55
<i>Abduxamidova Muyassar Xalimjon qizi</i>	
Buxorodagi jadidchilik harakatining o'ziga xosligi va maktablardagi ta'lim tizimi.....	60
<i>Axrоров Ixtiyor Doniyorovich</i>	
Inklyuziv ta'lim sharoitida imkoniyati cheklangan bolalarning moslashuvida oila va maktabning roli	63
<i>Dadaboyev Jahongir Sherdil o'g'li</i>	
Влияние длительной госпитализации на образовательную траекторию ребенка: междисциплинарный подход	67
<i>Сайфутдинова Насиба Нурматовна</i>	
O'yinning bola faoliyati sifatidagi mohiyati va o'ziga xosligi.....	75
<i>Otasheva Lola Shoto'rayevna</i>	
Psixologik tadqiqotning umummetodologik va xususiy metodologik tamoyillari	78
<i>Xodjimatoва Nazira Toshmatovna, Mallayeva Gulshoda Maxmudjonovna</i>	
Rivojlanishida nuqsoni bor bo'lgan bolalarni ijtimoiy hayotga tayyorlashda inklyuziv ta'limning o'rni	81
<i>B. Xusniddinova</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida loyihaviy tadqiqotchilik ko'nikmalarini rivojlantirish	85
<i>Zulaykho Samatovna Ro'ziyeva</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining og'zaki va yozma nutq ko'nikmalarini dars jarayonida rivojlantirish texnologiyasi	89
<i>Xudaybergenova Nawrizbiyke Qanat qizi</i>	
Sonlarni obrazlar bilan bog'lash orqali mantiqiy va ijodiy fikrlashni rivojlantirish metodikasi.....	92
<i>Kalekeeva Sarbinaz Turkmenbaevna</i>	
Methodology of Teaching English to Preschool Children	96
<i>Khurshida Tojimurodova</i>	
Malaka oshirish jarayonida yo'riqchilarning kasbiy kompetentligini takomillashtirishning ijtimoiy zaruriyati..	100
<i>Ch. B. Nalibayeva</i>	
O'qituvchilarning o'quvchilar bilan hamkorlik munosabatlari	103
<i>G'aniyeva Sayyora Saidmurod qizi</i>	
Falsafada haqiqatni izlash: empirizm va rasionallizmning o'rni.....	106
<i>Boymirzayeva Xurshida Sobirovna</i>	

Raqamli ta'lim muhitida boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun axborot bilan ishlashni o'rgatishning didaktik asoslari	110
Ismoilov Ravshan Yakubjon o'g'li	
An Evaluation of the Impact of The Theme-Based Approach on Young Learners' Speaking Development..	113
Khamraeva Gulchekhra Ibrakhimovna	
O'smirlar o'rtasida o'zaro hamkorlikni rivojlantirishga ta'sir etuvchi omillar	118
Majidov Jasur Baxtiyarovich, Xolmatova Dilorom Vahobjon qizi	
Informatika fanini o'qitishda mobil dasturiy vositalaridan foydalanish imkoniyatlari	123
Jo'rayev Ilhom Isxoqovich	
Muqimiy asarlari vositasida talabalarda kitobxonlik tizimini rivojlantirishda innovatsion texnologiyalardan samarali foydalanish	126
Muxlisa Satriiddinova Muhitdinova	
Korpus lingvistikasida lingvostatistik tahlil metodi	132
Nuriddinov Abrorbek Sayfiddin o'g'li	
Bo'lajak o'qituvchilarni ruhlantirish va o'ziga bo'lgan ishonchini oshirishda zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish	136
Umarova Feruzabonu Bobir qizi, Samandarova Dildora Javlon qizi	
Tizimli-faoliyatli yondashuv asosida umumpedagogik akt kompetentlikni shakllantirish muammosining nazariy-metodologik jihatlarini	139
Saloxiddinova Umidaxon Mansurjon qizi	
Nutqiy kamchiliklarni kamaytirishda o'yinlarning o'rni	143
Jabborova Oltinoy	
Matn bilan ishlash bosqichlari va ularning ingliz tilini o'rgatishdagi didaktik ahamiyati	146
Soliyev Umidjon Yulchivoyevich	
Ta'lim tizimini boshqarishda talabalar boshqaruvining qiyosiy tahlillari	150
Uzaqov Nomozali Hamdamovich	
Zamonaviy ta'lim muassasalarida pedagoglarning boshqaruv malakasini rivojlantirish yo'llari	153
Z. M. Zarifova	
Rossiya imperiyasining Surxon vohasi qishloq xo'jaligi va irrigatsiya tizimidagi siyosati tarixi	159
Abdurashidov Anvar Abdurashidovich	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari katta guruh tarbiyalanuvchilarini badiiy adabiyot bilan tanishtirish texnologiyalari	164
Axmadaliev Sidiqjon Yigitalievich	
Ota-onalarning ta'lim sifatiga ta'siri	167
Axmadqulova Ozodaxon Xamidullo qizi	
Surxon voxasi toponimlarining tarixshunosligi	170
Boboyeva Sitora Ro'zimaxmatovna	
O'zbek etnopedagogikasi rivojlanishining nazariy asoslari	174
Davlatova Shaxnozaxon Doniyor qizi	
Sihatgohlarda davolanuvchilar salomatligini saqlashda jismoniy tarbiya vositalaridan samarali foydalanish texnologiyalari	178
G'aniyev Suxrob Abduvali o'g'li, Ergashov Shoxrux Yusuf o'g'li	
Ikkinchi jahon urushi davrida Surxon vohasi ayollarining maorif va madaniyat sohasiga qo'shgan munosib hissalari	183
Hakimova Muyassar Rashidovna	
Kitob mutolaasining pedagogik-psixologik asoslari	188
Il'yasova Dilshoda Akmal qizi	
O'zbekiston tarixini o'qitishda zamonaviy pedagogik texnologiyalar, Turkistondagi siyosiy jarayonlar, Turkiston muxtoriyati	191
Isaev Oybek Axmed o'g'li	
Boshlang'ich ta'limda ona tili fanidan mustaqil ishlarni tashkil etishda matnlar ustida ishlash metodikasi	195
Iskandarova Maftuna Quvondiq qizi	
Sinfdan tashqari tadbirlarda o'smir yoshdagi o'quvchilarning ijtimoiy tashabbuskorligini tarbiyalash metodi	199
Latipova Nigoraxon Isakovna, Ibraimov Xolboy Ibragimovich	
Tarixni o'rganishda yordamchi tarixiy fanlarning ahamiyati	202
Maxmatkulova Nozikoy Choriyevna	

Increasing the Efficiency of Economic Education Through Project-Based Educational Technologies	210
Nurmatova Maftuna Ilkxamovna	
Rassom O'rol Tansiqboyev asarlari vositasida maktabga tayyorlov guruhi bolalarini tabiat manzarasini chizishga o'rgatish.....	213
Po'latov Foziljon Usibjonovich	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida lingvistik kompetensiyasini rivojlantirishda raqamli ta'lim vositalarining o'rni.....	216
Qayumova Odinoxon Buvarayim qizi	
Milliy o'zlikni anglashni shakllantirishning pedagogik asoslari.....	219
Sa'dullayeva Sarvinov Ubadullo qizi	
Neyrodinamik gimnastikalar yordamida o'quvchilarning matematik tafakkurini rivojlantirish.....	223
Sanobar Ibragimovna Kenjayeva	
Talabalarni ma'naviy tarbiyalash diagnostikasi va korrektsiyasi	228
Saotmuradova Zebo Yuldash qizi	
Musiqiy-nazariy fanlarni o'qitishda axborot kommunikatsiya texnologiyalarini qo'llashning xususiyatlari	232
Shukurova Nilufar Gayratovna	
Maktabgacha ta'lim direktori shaxsiy kompetensiyasini rivojlantirish bo'yicha ilg'or xorijiy tajribalardan foydalanish.....	237
Ravshanova Nargiza Norboyevna, Suvonova Sohiba Eshquvvat qizi	
Surxon vohasining ijtimoiy hayotida sog'lomlashtirish oromgohlarining o'rni	241
Tilovov Qorjov Bekbayevich	
O'quvchilarning ma'naviy immunologik tarbiyasini shakllantirishning ilmiy asoslari	248
Toshmamatova Shoxsanam Muzaffar qizi	
Theoretical Foundations, Essence, Content and Forms of Economic Education for Students of Grades 5-6 of Secondary Schools	251
Turakhanov Oybek Davlataliyevich	
Tarbiyachining shaxsiy fazilatlari va pedagogik mahorati	257
Usarova Muborak Xabibulla qizi, Abduraxmanova Matluba Kamoliddin qizi	
Boshlang'ich ta'limda kommunikativ yondashuvga asoslangan o'qitish metodlarini takomillashtirish usullari.....	260
Xoliqova Matluba Mardon qizi	
Xorijiy tillarni o'qitishning zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish jarayonini takomillashtirishning shakl, metod va vositalari	263
Xudoyqulova Sevara Yorqul qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining ma'naviy tarbiyasida xalq pedagogikasi an'analaridan foydalanish	266
Yunusova Dildoraxon Xikmat qizi	
Boshlang'ich sinf o'qituvchilarining tanqidiy fikrlashini rivojlantirish.....	270
Yusufaliyeva Gulnora Abdurahmonovna	
Способы и средства обучения ценности времени в младших классах (на уроках русского языка).....	275
Ниязова Хилола Хаят кизи	
Психологические, лингвистические и педагогические компоненты в раннем обучении иностранным языкам в эпоху цифровизации образования	278
Турдикулова Эъзозхон Эркинжон кизи	
5–7-sinflar ingliz tili darsliklaridagi muloqot matnlarining tahlili.....	281
Abdumurodova Dilnoza Azimjon qizi	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining intellektual ko'nikmalarini rivojlantirish metodikasini takomillashtirishning mazmuni.....	284
Abduraxmonova Noila Nasim qizi	
Boshlang'ich ta'lim yo'nalishida tabiiy fanlar nazariyasi va metodikasi fani rivojlanish tarixi	289
Abduraxmonov Zaribjon Mansurovich, Umaraliyeva Baxtilaxon Raxmonali qizi, G'ofurova Zarnigorxon Shuxratovna	
Informatika darslarida o'quvchilarni ma'naviy-axloqiy tarbiyalashning nazariy asoslari	293
Ahmadova Kamola Ahmad qizi	
Methodology for Increasing the Efficiency of Training 10–12-Year-Old Tennis Players	297
Akhmedova N. I.	
Musiqqa ta'limi yo'nalishi talabalarida ingliz tili fani doirasida kasbiy-muloqotni rivojlantirish tamoyillari	301
Ashurova Zulayxo Erkinovna	

Pedagogik oliy ta'limda "tasviriy faoliyatga o'rgatish metodikasi" modulini o'qitishning pedagogik va metodik xususiyatlari.....	306
Boliyeva Lola Shukurovna	
O'zbek tilida rang bildiruvchi leksik birliklarning tarixiy-etimologik tahlili.....	309
Rahmon Ernazarov	
Maktabgacha ta'limda kompyuter texnologiyalari orqali bolalarning intellektual rivojlanishini ta'minlash	313
G'ulomova Muxlisa Ulug'bek qizi	
Maktabgacha ta'lim muassasasida huquqiy tarbiyani amalga oshirish yo'llari	317
Karimova Umida Sharopovna	
Raqamli ta'lim muhitini shakllantirish asosi sifatida kichik maktab o'quvchilariga informatika va axborot texnologiyalarini o'qitishning o'quv-uslubiy ta'minoti.....	322
Mamajanov Raxmatilla Yakubjanovich, Aliyev Mahmud Muso o'g'li	
Использование личностно-ориентированных образовательных технологий в дошкольном образовании	327
Мирзатова Гулшода Худойбердиевна	
Bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy tayyorgarligini innovatsion pedagogik texnologiyalar asosida rivojlantirish mohiyati.....	332
Najmiddinova Saodat Abduvohid qizi	
Ta'lim jarayonida mozaika texnologiyasi asosida bo'lajak o'qituvchilarning intellektual kompetentligini rivojlantirish.....	335
O'rinov Rustambek Yoqubjonovich	
Oilaviy munosabatlarga ijtimoiy-psixologik ta'sirlar va ularning ahamiyati	340
Otanazarova Muhayyo Uktamova	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlari sharoitida bolalarning harakat faoliyatini maqsadli rivojlantirish texnologiyasi	344
Radjapova Gulbahor Mamatraimovna	
Maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarda refleksiv ko'nikmalarini shakllantirish metodik muammo sifatida...	348
Raxmonova Iroda Samijonovna	
Voleybol sport seksiya mashg'ulotlarini tashkil etishda ishlab chiqilgan ilmiy-metodik dastur va anketa so'rovi natijalari tahlili	352
Sulaymonov Jahongir Solijonovich	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining adabiy va nutqiy kompetensiyalarni rivojlantirishda interfaol va kollaborativ metodlar qo'llanilishi	361
Temirova Iqbol Sadriddinovna	
Zamonaviy gumanitar bilimlarda "axborot kompetentligi" tushunchasining tarixiy-mantiqiy tahlili.....	365
Xoshimova Xulkaroy Xoshimjon qizi	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning o'quv-bilish faolligini rivojlantirishda bolalar adabiyotidan foydalanish metodikasini takomillashtirish.....	369
Yuldoshova Mehriniso Ochilidievna	
Gumanitar fanlarda milliy folklardan foydalanishning ahamiyati.....	372
Abduxakimova Maxfuza Abduraxmonova	
Методика усовершенствования коммуникативной толерантности детей в процессе изучения русского языка и литературы в начальных классах	376
Тошматова Мукаррам Джумановна, Дадаева Фируза Акрамовна	
Психологические, лингвистические и педагогические компоненты в раннем обучении иностранным языкам в эпоху цифровизации образования	380
Турдикулова Эъзозхон Эркинжон кизи	
Формирование коммуникативных умений учащихся младших классов средствами филологических наук	383
Хожиева Малика Хусниддиновна	
The Formation of Syntactic Paradigmatics.....	388
Turdiyeva Nilufar Anvarovna	
Oliy ta'limda zoologiya fanini innovatsion pedagogik texnologiyalar asosida o'qitish metodikasini takomillashtirish.....	391
Xonnazarova Mamlakat To'liqinova	
O'zbek kurashchilarining kurash usullari va taktik harakatlarini o'zlashtirish darajalari.....	395
Qon'irbaev Dastan	

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida atrof olamga nisbatan mas'uliyatliklikni takomillashtirish mexanizmi	399
<i>Abdulahkimova Fotima Turduqil qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalar kreativ fikrlashini rivojlantirishning pedagogik-psixologik qonuniyatlari	403
<i>Abdusattorova Umida Abdusamat qizi</i>	
Raqamli dasturiy vositalari asosida organik kimyo fanini o'qitish jarayonini tashkil etish yo'nalishlari	406
<i>Ametova Guljamila Elbrusovna</i>	
Fanlararo aloqadorlik asosida tayanch kompetensiyalarini rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari...	410
<i>Babayeva M. A.</i>	
Rahbarning kasbiy kompetensiyasini rivojlantirishni boshqarish chora-tadbirlari.....	413
<i>Bagmatov Davlatjon</i>	
Rivojlanayotgan davlatlarda ota-ona va farzand munosabatlari.....	418
<i>Bobojonova Nazira Merganboy qizi</i>	
Huquqiy fanlarni innovatsion o'qitish usullarining afzalliklari	422
<i>Dauletbaeva Jadiraxan Aliy qizi</i>	
Ona tili o'qituvchilarining nutqi bilan bog'liq muammolar va unga doir yechimlar	426
<i>G'. Do'stmurodov</i>	
Barqaror rivojlanish kontekstida maktabgacha ta'lim: bolalarda ekologik ongni shakllantirish.....	430
<i>Hoshimova Dilnoza Boymirzoyevna</i>	
Duduqlanishni bartaraf etishda kompleks yondashuv	433
<i>Ibroximova O'g'iloy Inomjon qizi</i>	
Transformatsiya-lashayotgan jamiyatda yoshlarning shaxsiy resurslari va psixologik barqarorligi	437
<i>Irisbayeva Qunduzxon</i>	
Talabalarda kasbiy kreativlik ko'nikmalarini shakllantirish samaradorligi va uning natijalari	440
<i>Ismanova Ma'mura Abdumo'minovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi serebral falajli bolalarda nutq va motorikani rivojlantirish	444
<i>Isodullayeva Iqboloy Sodiqjonovna</i>	
Talabalarining intellektual-kognitiv salohiyatini rivojlantirishda kredit-modul tizimining pedagogik jihatlari ..	447
<i>J. Otepbergenov</i>	
Yashil suvo'tlar (Chlorophyta) bo'limini o'qitish metodikasi	451
<i>M. N. Xayitova</i>	
Bo'lg'usi pedagoglarda empatik kompetensiyalarni rivojlantirish: zamonaviy yondashuvlar va amaliy strategiyalar	457
<i>Mambetkarimova Indira Polatbaevna</i>	
An Analysis of the Present-Day use of English Folklore in Education.....	460
<i>Maxsudaliyeva Ranokhon Bakhodir qizi</i>	
Yoshlarda kasbiy motivatsiyani shakllantirishning psixologik xususiyatlari	463
<i>Mirzaxmatova Sayyora Saydaxmatovna</i>	
Kasbiy kompetensiya tushunchasi va uning mohiyati	466
<i>Mirzayeva Faroxat Odiljonovna</i>	
Boshlang'ich sinfdan matematika o'qitishni tashkil qilish shakllari	471
<i>Norquvatova Diyora Davron qizi</i>	
Zamonaviy ta'limda inkluziv yondashuvlar: o'qituvchilarning kasbiy tayanchlarini takomillashtirish.....	475
<i>Olimova Nodirabegim Ibrohimjon qizi</i>	
Jadidlar ta'lim orqali jamiyatni o'zgartirishga intilganlari, ularning maqsadlari va erishilgan natijalar.....	479
<i>Omonov Asliddin Sunnatovich</i>	
O'zbek tilida rang bildiruvchi leksik birliklarning tarixiy-etimologik tahlili.....	481
<i>Rahmon Ernazarov</i>	
Boshlang'ich ta'lim – inson kamolotining ilk poydevori!	485
<i>Ravshanova Ra'no Raup qizi</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarning kasbiy kompetensiyasini shakllantirishda zamonaviy raqamli texnologiyalardan foydalanish	489
<i>Saidova Dilnoza Baxtiyor qizi</i>	
Mental arifmetika orqali bolalar intellektini rivojlantirishning ijtimoiy-psixologik xususiyatlari	493
<i>Saydaliyeva Umidabonu Sharifjon qizi</i>	
Innovatsion ta'lim sharoitida boshlang'ich sinf ona tili darslarining samaradorligini oshirish muammosi	496
<i>Sharipova Sevara Erkin qizi</i>	
CEFR doirasida arab tilida yozma nutq kompetensiyasini baholash mezonlari va amaliy usullar	499
<i>Sindarova Malika Aziz qizi</i>	

VARK ta'lim modelining pedagogik oqibatlari	503
<i>Temirova Mushtariybonu</i>	
Kasbiy rivojlanish soatlarida boshlang'ich sinf o'qituvchilarining metodik tayyorgarligini rivojlantirish	507
<i>Temirova Rushana Ravshan qizi, Nishonova Durdona Olimjon qizi</i>	
Teaching on Empty: Burnout Challenges in Elt Classrooms	511
<i>Usmanova Nilufar Xasan qizi</i>	
Ona tili ta'limini tashkil etish jarayonining ilmiy-nazariy tendensiyalari	514
<i>Uzoqova Maftuna Abdirazzoqovna</i>	
Критическое мышление в контексте эмоционального интеллекта	518
<i>Нажмудинова Мадина Халимовна</i>	
Реформа образовательной системы для повышения качества и доступности образования, как одна из целей устойчивого развития	521
<i>Аскарова Ф. А.</i>	
Yengil atletika sport turida uzunlikka sakrovchilarni mashg'ulot jarayonida tezkor-kuch sifatlarini rivojlantirish uslubiyati	528
<i>Ro'zmetov Rasul Tangirberganovich</i>	
Nutq – ijtimoiy taraqqiyot omili sifatida: maktabgacha yoshdagi bolalarda shakllanish bosqichlari va yondashuvlar	532
<i>Sharipova Guzal Sodiqovna, Xabibullayeva Maftunaxon Vaxobjon qizi</i>	
Maktabga tayyorlov guruhi tarbiyalanuvchilarida multimedia vositalari orqali nutq madaniyatini shakllantirish modeli	535
<i>Abduvaliyeva Farida Salimjon qizi</i>	
Yoshlarni ijtimoiy-pedagogik hamkorlikda tarbiyalash tendensiyalari	539
<i>Abirova Umida Nazarovna</i>	
Tanqidiy fikrlash: tushunchasini tahliliy idrok etish	543
<i>Akabiroya Mexriniso Baxtiyorovna</i>	
Nutq nuqsoniga ega bolalar diqqat xususiyatlari	547
<i>Akbarova Ziyoda Qurbonjon qizi</i>	
Milliy tarbiya asoslari fanini o'qitishning amaliyotdagi holati	550
<i>Alisher Tursunov</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida ta'lim sifatiga ta'sir etuvchi asosiy omillar va ularni bartaraf etish yo'llari	554
<i>Beketov Nurseit Alijan o'g'li</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining atrof-muhitga ekologik munosabatini oshirishda ekskursiya mashg'ulotlarini o'tkazishda raqamli texnologiyalarning o'rni	558
<i>Bovanova Umida Abduvahabovna, Meliqulova Oybahor Farhod qizi</i>	
Neyropedagogika va zamonaviy ilmiy yondashuvlar	564
<i>Duschanova Nilufar Sabirbayevna</i>	
O'yin texnologiyasi asosida bolalarda muloqot madaniyatini rivojlantirish	567
<i>Eshmuratova Gauxar Maxsudovna</i>	
Maktabga tayyorlov guruhi bolalarida konstruksiyalashga oid ko'nikmalarni shakllantirish	570
<i>Eshonqulova Ma'suda Xabibovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida rivojlantirish markazlaridagi ta'limiy faoliyatlarni kuzatish va tahlil qilish metodikasi	573
<i>Fayziyeva Mabudaxon Muxammadjonovna</i>	
Duduqlanuvchi bolalar nutqini rivojlantirishda logopedik texnologiyalarning o'rni	576
<i>Mahkamova Umida Abdusattorovna</i>	
Kurash mashg'ulotlarining o'quvchilarni axloqiy tarbiyalashdagi roli: an'anaviy sportning pedagogik imkoniyatlari	579
<i>Muratov Muzaffar Shermanovich</i>	
Autizm sindromli bolalarni maktab ta'limiga tayyorlashda muloqot ko'nikmalarini rivojlantirishda korreksion ishlar	582
<i>Nabiyev Ravshanjon Shavkatjon o'g'li</i>	
Sharq ma'rifatparvarlari va ularning gender tengligi haqidagi qarashlari	586
<i>Norimonova Gulmira Ulug'bek qizi</i>	
Sport vositasi orqali yoshlar o'rtasida ekstremizmning oldini olish yo'llari va mexanizmlari	589
<i>Nosirova Dilnoza Sobirovna</i>	

Sportchilarning individual funksional xususiyatlariga asoslangan mashg'ulot yuklamalarini optimallashtirish yo'llari	593
<i>Olimov Shahobiddin Maribboy o'g'li, Sulaymonova Maktuba Xusan qizi</i>	
Kasbiy sifatlarini takomillashtirishda raqamli texnologiyalar foydalanish	597
<i>Otanazarova Mohira Xamidbekovna</i>	
Biologiya fanining ta'limdagi o'rni va o'qitishdagi muammolar	601
<i>Pulatova Elnora Kadirovna</i>	
Boshlang'ich sinf darsliklaridagi antroponimlarning funksional, leksik, semantik, morfologik tadqiqi	606
<i>Qarshiyeva Gulbahor Shamil qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarda refleksiv ko'nikmalarni shakllantirish metodik muammo sifatida ..	609
<i>Raxmonova Iroda Samijonovna</i>	
Professional Standards for Pre-Service Teachers	613
<i>Sardor Rakhmanov</i>	
Ta'limni raqamlashtirish sharoitida bo'lajak texnologiya o'qituvchilarini kasbiy faoliyatga tayyorlashning pedagogik imkoniyatlari	619
<i>Sayidova Muxtaram Xamidullayevna</i>	
Ingliz tilini o'rgatishda multimodal yondashuv asosida ta'limiy videolardan foydalanish strategiyasi	623
<i>Solijonova Mohlaroyim Abdumalik qizi</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini matn ustida ishlash ko'nikmalarini shakllantirishda interfaol metodlardan foydalanish	628
<i>Sotiboldiyeva Shoxista Jaloliddin qizi, Shodmonqulova Sevara Rahmonqul qizi</i>	
O'quv-tarbiyaviy vaziyatlarni loyihalashtirish asoslarida talabani tarbiyaviy jihatlarini takomillashtirish ..	632
<i>Temirov Ma'ruf Shuhrat o'g'li</i>	
Tikuv buyumlarini konstruksiyalash va modellashtirishning avtomatlashtirilgan tizimlari fani orqali talabalarning kasbiy kompetentligini rivojlantirishning didaktik imkoniyatlari	638
<i>Umarova Fotima Abduraximovna</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda xalq pedagogikasi vositasida milliy xarakter xususiyatlarini shakllantirish omillari	641
<i>Usmonova Muattar Bahadirjonovna, Hasanboyeva Kamola Dilmurod qizi</i>	
Raqamli ta'lim texnologiyalarning bugungi kunda ta'lim sohasidagi qo'llanilishi	647
<i>Xamroyeva Madina Dadajonovna, Umarov Husan Lazizi o'g'li</i>	
Qurilish materiallari sanoatida innovatsion klasterlarni boshqarishni takomillashtirish	650
<i>Xaydarova E'zoza Shukurullayevna, Li Zin Bo</i>	
Geografiya ta'lim yo'nalishi talabalarini o'qitish metodikasi va kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishga oid tadqiqot ishlarining tahlili	655
<i>Xodjaniyazova Shoxsanam Ergash qizi</i>	
O'tkir Hoshimovning "Tushda kechgan umurlar" romanida inson va uning ruhiyati	660
<i>Xolmatova Ro'zixon Akmaljon qizi</i>	
Talabalarda liderlikni shakllantiruvchi ijtimoiy-pedagogik omillar	663
<i>Xoshimova Muazzamxon Zaynalobidinovna</i>	
Creative Games and Project-Based Learning in Physics Lessons	666
<i>Yorqinbek Abduraimjanovich Mamatokhunov</i>	
Теоретические основы и практическое применение компетентного подхода в обучении физике	670
<i>Абдулхаким Хакимов</i>	
Роль инклюзивной игровой деятельности в социальной адаптации детей с инвалидностью дошкольного возраста	673
<i>Плиева Руслана Владимировна</i>	
"Beruniy asri" yoxud Beruniyning xarizmatik qobiliyati va uning boqiy ilmiy merosi	676
<i>Saifnazarov Ismoil, Sultonov Tursinboy</i>	
Значение наблюдения и педагогической диагностики в инклюзивном образовании	682
<i>Тургунова Нилуфар Абдусаломовна</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning ekologik dunyoqarashini shakllantirish texnologiyalari	685
<i>Xaydarova Shaxlo Narzullayevna, Azimova Gulmira Xayrullayevna</i>	
Диалог культур в рассказе "Келинка" галины ширяевой: гендерная и этнокультурная перспектива ..	689
<i>Чернова Татьяна Алексеевна</i>	
Ijtimoiy va gumanitar fanlarning pedagogik ahamiyati: Xo'ja Vali avlodlari misolida	692
<i>Umurov Sharif Rajabovich</i>	

Raqamli ta'lim sharoitida talabalar mustaqil tayyorgarligini rivojlantirishning ilmiy-metodik asoslari: didaktik yondashuvlar va ilg'or ilmiy modellarning tahlili.....	695
Umarova Zaxro Abduraxim qizi	
Boshlang'ich sinflarda tabiiy fanlarni o'qitishda innovatsion yondashuvga oid dolzarb masalalar	701
Sharofat Juraqulova Baxtiyorovna	
Bo'lajak ingliz tili mutaxassislarining sun'iy intellekt kompetensiyasi.....	704
Ibragimova Hilola Bahodirjon qizi	
Oliy ta'lim muassasalari talabalari orasida kurash sport turini keng rivojlantirish	709
Ochilov Elbek Olimovich	
Muhandislik grafikasi ta'limida talabalarining grafik ishlarni bajarish ko'nikmalarini rivojlantirish.....	712
Ashirboyev A. O., Muxamedjanova G. J.	
Futbol mashg'ulotlarida o'quvchilarda jamoaviy ruhni pedagogik usullar bilan rivojlantirish	715
Axmedjanov Shuhrat Boltayevich	
Boshlang'ich sinf ona tili ta'limida nutqiy va lingvistik kompetensiyalarini shakllantirish	718
Bamullayeva Shodiyona Nasrullo qizi	
Umumiy o'rta ta'lim o'quv dasturlarining sifat va samaradorligini oshirishning nazariy hamda ilmiy asoslari	721
Esanov Muzaffar Xoshimovich	
Bo'lajak tarbiyachilarni innovatsion pedagogik faoliyatga tayyorlash texnologiyalari	726
Eshmuminova Dilshoda Iskandarovna	
Jismoniy tarbiya mashg'ulotlarida pedagogik yondashuvlarning roli	730
Jumanova Iroda Shokirjon qizi	
Arab xattotlik san'atining rivojlanishi.....	733
Mamarajabov Mirqosim Ramazon o'g'li	
Educational Effectiveness of the Question-and-Answer Technique in Working With English Texts	737
Muradulloyeva Sevinch Soxibjon qizi	
Boshlang'ich sinf matematika va geometriya darsliklarida STEAM yondashuvi asosida o'qitishning imkoniyatlari.....	740
Nazarova Shahzoda	
Boshlang'ich ta'lim o'quv jarayoniga sun'iy intellektni tatbiq etishning metodik asoslari (sinfidan tashqari ishlar misolida)	744
Nigmatullayeva Matluba Izatullo qizi	
Jismoniy tarbiya mashg'ulotlarining o'quvchilarda ijtimoiy faollikni shakllantirishdagi pedagogik imkoniyatlari	748
Normaxmatov Ilhom Zayniddinovich	
Boshlang'ich ta'lim sifatini oshirishda sun'iy intellekt texnologiyalarining imkoniyatlari.....	751
Qurbonov Sanjar Rajabboyevich	
Sportchi salomatligini baholashda zamonaviy texnologiyalar.....	754
Samandarov A. X.	
Sport tashkilotlari uchun marketing, e-marketingning foydalari	758
Samatov Javlonbek Abdukayumovich	
Futbol o'yinlari orqali o'quvchilarda jismoniy tarbiya pedagogikasining ahamiyati	762
Sattarov Qarshiboy Norqulovich	
Kichik maktab yoshidagi bolalarda lingvistik kreativ intellektni shakllantirishning pedagogik shartlari	765
Shodiyev Rizamat Davronovich, Jabborova Maftuna Komil qizi	
Ota-onalar bilan samarali hamkorlikni tashkil etishda direktorning strategik yondashuvi.....	770
Tog'ayeva Shahnoza Shavkatovna	
Maktabgacha ta'lim muassasalarida musiqa tinglash	774
Xodjayeva Nilufar Latipovna	
Talabalarda kitobxonlik madaniyatini targ'ib qilish orqali sog'lom fikrlarni shakllantirish masalasi.....	778
Xudayberganova Nargisa Qurbonbayevna	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining tafakkurini rivojlantirishda interfaol metodlarning ahamiyati	782
Kursanova Marjona Baxtiyor qizi	
Sun'iy intellekt – bo'lajak tarbiya fani o'qituvchilari ta'limini modernizatsiya qilish vositasi sifatida	785
Yoqubaliyeva Dilafruz Payzidin qizi	
Tibbiy pedagogika: kasbiy ta'limda sog'lom turmush tarzi shakllantirishning psixopedagogik asoslari.....	788
Ziyatov Muhammad Namazovich	
Интерактивное обучение в развитии личности и критического мышления студентов	792
Рысова Галия Байбулатовна	

Значение искусственного интеллекта в области педагогики на основе мультимедийных приложений	795
Begaliyev Fayzali Umaraliyevich	
Favqulodda vaziyatlarning oldini olishga qaratilgan tibbiy profilaktik ishlar	798
Mahmudov Otamurod Hoshimovich	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida haykaltaroshlik san'ati bilan korruptsiyaga qarshi boshqaruv mexanizmlarini shakllantirish	802
Toshpulatova Fotima Saydullayevna	
Tinglab tushunish kompetensiyasini rivojlantirishda yuzaga keladigan qiyinchiliklar va ularni bartaraf etish usullari	805
Abdulvohidov Turg'unali Abduqaxxor o'g'li	
Zamonaviy pedagogik jarayonlarda uzluksiz kasbiy rivojlanish va uning o'quvchilarning natijalariga ta'siri	808
Ahadova Mushtariybonu Akmal qizi	
Tibbiyot ta'limida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanishning o'ziga xos xususiyatlari	811
Amonova Madina Furkatovna	
Matematika fanini o'qitishda fanlararo integratsiya.....	814
Arabboyeva Zamiraxon Tadjibayevna	
PISA 2025 tadqiqotlariga doir tajriba sinov ishlari (O'zbekiston misolida).....	817
Doniyorov Muxiddin Normamatovich	
Maktabgacha ta'limning rivojlanish markazlarida ta'lim-tarbiya jarayonida o'yinlardan foydalanish va tahlil qilish.....	820
Eshmuratova Gauxar Maxsudovna	
Ta'lim-tarbiya jarayonini tashkil etish	824
Matjanova Gulzada Annabayevna	
AI-Xorazmiy asarlari vositasida talabalarda analitik fikrlashni rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari	828
Qaxxorova Shaxnoza Abduvasit qizi	
Xalq og'zaki ijodi vositasida boshlang'ich sinf o'quvchilarida mehnat tarbiyasini shakllantirish	832
Rahmonova Zamiraxon Yakubovna	
Jonli tabiat burchagini tashkil etish metodikasi.....	835
Yaylovboyeva Maftuna Lochinbek qizi	
Maktabga tayyorlov yoshidagi bolalarda raqamli intellekt (DQ) va divergent fikrlash ko'nikmalarini shakllantirish.....	838
Yusupova Xabiba Iriskulovna, Nazarmatova Dilshoda Umarali qizi, Xusanova Dilraboixon Botiraliyevna	
Integratsiyalashgan ta'lim jarayonida yaratiladigan metodikalar va loyiha ishlari.....	843
Ergasheva Mahbuba	
Инновационные педагогические подходы в системе образования и их эффективность	846
Уринбаев Исроилжон Кадиржонович	

AL-XORAZMIY ASARLARI VOSITASIDA TALABALARDA ANALITIK FIKRLASHNI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK SHART- SHAROITLARI

Qaxxorova Shaxnoza Abduvasit qizi

Andijon davlat pedagogika instituti

O'quv-uslubiy boshqarmasi, talabalar amaliyoti bo'limi boshlig'i

Annotatsiya: Maqolada Al-Xorazmiy ilmiy merosi asosida talabalarda analitik tafakkurni rivojlantirish masalasi yoritilgan. Al-Xorazmiy tomonidan ishlab chiqilgan algoritmik tafakkur, matematik modellash tirish va tizimli tahlil metodlari ta'lim jarayoniga joriy etilganda, talabalar mustaqil fikrlash, muammolarni tahlil qilish va ilmiy asoslangan yechim topish qobiliyatlarini rivojlantirishi mumkin. Shuningdek, maqolada Al-Xorazmiy ilmiy yondashuvlarining zamonaviy ta'lim jarayonidagi ahamiyati, pedagogik shart-sharoitlar va didaktik materiallardan foydalanish usullari ko'rib chiqilgan. Muallif tomonidan ta'lim tizimiga Al-Xorazmiy ilmiy merosini tatbiq etish bo'yicha taklif va tavsiyalar ilgari surilgan.

Kalit so'zlar: Al-Xorazmiy, analitik tafakkur, algoritmik tafakkur, matematik modellash tirish, ta'lim metodologiyasi, tizimli yondashuv, ilmiy meros, zamonaviy pedagogika, tanqidiy fikrlash.

Abstract: This article explores the development of analytical thinking in students based on the scientific heritage of Al-Khwarizmi. By integrating Al-Khwarizmi's principles of algorithmic thinking, mathematical modeling, and systematic analysis into the educational process, students can enhance their abilities to think independently, analyze problems, and find scientifically grounded solutions. The paper also examines the significance of Al-Khwarizmi's scientific approaches in modern education, the required pedagogical conditions, and the effective use of didactic materials. The author presents recommendations for incorporating Al-Khwarizmi's scientific heritage into the educational system.

Key words: Al-Khwarizmi, analytical thinking, algorithmic thinking, mathematical modeling, educational methodology, systematic approach, scientific heritage, modern pedagogy, critical thinking.

Аннотация: В данной статье рассматривается вопрос развития аналитического мышления у студентов на основе научного наследия Аль-Хорезми. Внедрение принципов алгоритмического мышления, математического моделирования и системного анализа, разработанных Аль-Хорезми, в образовательный процесс способствует развитию у студентов способности к самостоятельному мышлению, анализу проблем и нахождению научно обоснованных решений. Также в статье анализируется значение научных подходов Аль-Хорезми в современной образовательной системе, педагогические условия и способы использования дидактических материалов. Автор предлагает рекомендации по внедрению научного наследия Аль-Хорезми в систему образования.

Ключевые слова: Аль-Хорезми, аналитическое мышление, алгоритмическое мышление, математическое моделирование, методология образования, системный подход, научное наследие, современная педагогика, критическое мышление.

KIRISH

Inson tafakkuri jamiyat taraqqiyotining asosiy omillaridan biri bo'lib, uning shakllanishi va rivojlanishi ijtimoiy, madaniy va ilmiy jarayonlar bilan uzviy bog'liqdir. Xususan, inson tafakkuri rivojining o'ziga xos jihatlaridan biri – bu analitik fikrlash qobiliyatidir. Analitik tafakkur insonning murakkab masalalarni tahlil qilish, muammolarni yechish va ilmiy asoslangan qarorlar qabul qilish qobiliyatini ifodalaydi. Bugungi globallashuv va axborot texnologiyalari taraqqiyoti davrida ushbu ko'nikmalar alohida ahamiyat kasb etmoqda. Chunki inson hayoti va kasbiy faoliyatining har bir jabhasida mustaqil tahlil qilish, dalillarga asoslangan holda fikr yuritish va mantiqiy xulosalar chiqarish muhim sanaladi. Shu bois ta'lim jarayonida talabalar tafakkurini rivojlantirish, ularni mustaqil fikrlashga o'rgatish va ilmiy izlanishlarga yo'naltirish pedagogikaning asosiy maqsadlaridan biriga aylanmoqda.

Bu jarayonda tarixiy-ilmiy merosga murojaat qilish ayniqsa muhimdir. Chunki o'tmishda shakllangan ilmiy tamoyillar va yondashuvlar bugungi kunda ham o'z dolzarbligini yo'qotmagan. Xususan, buyuk alloma,

matematik va astronom Al-Xorazmiy tomonidan ilgari surilgan ilmiy g'oyalar va usullar talabalarda analitik tafakkurni rivojlantirish uchun samarali vosita bo'la oladi. Al-Xorazmiy IX asrda yashab ijod qilgan bo'lsa-da, uning ilmiy yondashuvlari hozirgi zamonaviy fanlar, ayniqsa matematika, informatika va muhandislik sohalari rivojida asosiy tamoyillardan biri sifatida xizmat qilmoqda. Uning "Al-jabr va al-muqobala" asari nafaqat algebra fanining mustaqil yo'nalish sifatida shakllanishiga zamin yaratdi, balki matematik modellashirish, algoritmik tafakkur va tizimli tahlil qilish tamoyillarini ham rivojlantirishga xizmat qildi. Shu nuqtai nazardan qaraganda, Al-Xorazmiy ilmiy merosining o'rganilishi va uni ta'lim jarayoniga integratsiya qilish hozirgi zamon pedagogikasining dolzarb yo'nalishlaridan biri hisoblanadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Talabalarda analitik tafakkurni rivojlantirish masalasini o'rganishda Al-Xorazmiy ilmiy merosi alohida ahamiyatga ega. Uning "Al-jabr va al-muqobala" asari matematik tafakkur va algoritmik yondashuvning shakllanishida tamal toshi bo'lib xizmat qilgan. Alimov raqamli ta'lim jarayonida Al-Xorazmiy tamoyillarining o'quvchilarda mantiqiy fikrlash va muammoli vazifalarni yechish ko'nikmalarini shakllantirishdagi rolini chuqur tahlil qilgan. Raximov esa matematik tafakkurni rivojlantirishda algoritmik yondashuvlarning pedagogik samaradorligini o'rganib, aynan bosqichma-bosqich fikrlash jarayonining talabalarda tahliliy fikr yuritish ko'nikmalarini shakllantirishdagi ahamiyatini ta'kidlaydi. Dunlop tomonidan Al-Xorazmiyning algebra fanidagi o'rni chuqur yoritilgan bo'lib, u matematik bilimlarni tizimlashtirish va universalashtirish yo'nalishidagi yirik qadam sifatida baholanadi.

Hoyrup o'z tadqiqotida algoritmik fikrlash va algebraik tafakkur o'rtasidagi uzviy bog'liqlikni ko'rsatgan holda, Al-Xorazmiy asarlarining nafaqat tarixiy, balki zamonaviy axborot texnologiyalari rivojiga ham asos bo'lganini qayd etadi. Yusufov o'zbek matematiklarining ilmiy merosini o'rgangan holda, Al-Xorazmiy tamoyillarini nafaqat tabiiy fanlar, balki ijtimoiy va iqtisodiy yo'nalishlardagi ta'lim jarayoniga ham muvaffaqiyatli integratsiya qilish imkoniyatlarini asoslab bergan. Shuningdek, Qosimov tomonidan algoritmik tafakkurni rivojlantirish metodlari zamonaviy ta'lim psixologiyasi nuqtai nazaridan chuqur tahlil qilinib, talabalar tafakkurini chuqurlashtirishda Al-Xorazmiy tamoyillarining moslashuvchanligi va universal xususiyatlari ta'kidlangan.

Ushbu adabiyotlar sharhi ko'rsatadiki, Al-Xorazmiy ilmiy merosi zamonaviy pedagogikada nafaqat nazariy asos sifatida, balki amaliyotda ham samarali metodologik vosita bo'lib xizmat qilmoqda.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotda ma'lumotlar asosan Al-Xorazmiy asarlarining tahlili, zamonaviy ilmiy adabiyotlar sharhi va ilg'or pedagogik tajribalardan olingan. Analitik tafakkurni rivojlantirish bo'yicha ilgari surilgan nazariy yondashuvlar solishtirildi hamda algoritmik tafakkur va tizimli tahlil tamoyillarining o'quv jarayonidagi amaliy natijalari kontent-tahlil usuli yordamida baholandi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Al-Xorazmiy tomonidan ishlab chiqilgan algoritmik tafakkur tamoyillari nafaqat matematik amallar majmui, balki tafakkurning ma'lum bir tartib va izchillik asosida shakllanishiga xizmat qiluvchi ilmiy yondashuvlar to'plamidir. Al-Xorazmiy ilmiy merosi, xususan, uning algoritmik tafakkur tamoyillari nafaqat matematik hisob-kitoblarni tizimini o'z ichiga oladi, balki inson tafakkurining tartibli va izchil rivojlanishiga ham xizmat qiladi. Bugungi ta'lim tizimida algoritmik tafakkur keng qo'llanilmoqda, chunki bu usul orqali talabalar murakkab muammolarni oddiy bosqichlarga ajratib, ularni izchil ravishda hal qilishga o'rganadilar. Xususan, zamonaviy dasturlash tillari, axborot texnologiyalari va muhandislik fanlari aynan Al-Xorazmiyning ushbu tamoyillariga tayanadi. Pedagogik nuqtai nazardan, o'quv jarayonida ushbu tamoyillarni qo'llash talabalarning tanqidiy fikrlashini shakllantirish bilan bir qatorda, ularga tizimli yondashuvni ham o'rgatadi.

Analitik tafakkurni rivojlantirish bugungi ta'lim muhitida keng qamrovli metodologik yondashuvlarni talab qiladi. Chunki faqatgina an'anaviy bilimlarni o'rgatish orqali talabalarda mustaqil tahlil qilish ko'nikmalarini shakllantirish qiyin. Buning uchun ta'lim jarayoniga ilg'or pedagogik texnologiyalarni joriy etish, interfaol metodlardan foydalanish va o'quvchilarning ijodiy tafakkurini rag'batlantirish muhim ahamiyatga ega. Al-Xorazmiy asarlari negizida analitik fikrlashni rivojlantirish modeli aynan shu maqsadlarga yo'naltirilgan bo'lib, u nafaqat matematik va aniq fanlar, balki boshqa ta'lim yo'nalishlari uchun ham universal yondashuvni taklif etadi. Chunki uning ilmiy ishlari faqatgina formulalar va hisob-kitoblarni chegaralanmay, balki mantiqiy fikrlash, algoritmik yondashuv va tizimli tahlil qilish qobiliyatlarini rivojlantirishga ham xizmat qiladi.

Refleksiv faoliyatni amalga oshiruvchi pedagoglarning asosiy vazifasi talabalarga tayyor yechimlarni berish emas, balki ularni muammoni yechishga to'g'ri yo'naltirishdan iborat. Pedagogik jarayonda o'qituvchi roli tobora o'zgarib bormoqda. Ilgari o'qituvchi bilimlarni bevosita yetkazuvchi bo'lgan bo'lsa, hozirda u talabalarni mustaqil izlanishga yo'naltiruvchi mentor sifatida ko'rilmogda. Bu shuni anglatadiki, ta'lim jarayonida talabalar

faqat tayyor bilimlarni o'zlashtirishi emas, balki mustaqil tafakkur qilish va muammolarni tahlil qilish qobiliyatlarini rivojlantirishlari lozim. Bu jarayonda refleksiv pedagogika tamoyillaridan foydalanish muhim ahamiyatga ega. Chunki refleksiya orqali talabalar o'z fikrlash jarayonini nazorat qilish, xatolarini anglash va o'z ustida ishlash imkoniyatiga ega bo'ladilar. Shu sababli, o'qituvchilarning metodik yondashuvlari zamonaviy innovatsion texnologiyalar bilan uyg'unlashgan holda ishlab chiqilishi lozim.

Interfaol metodlarning o'ziga xosligi ta'lim ishtirokchilarining yuqori darajadagi emotsional va psixologik munosabatlarini birlashtirishidir. Interfaol ta'lim usullari talabalarni faollikka undaydi va ularning emotsional hamda intellektual rivojlanishiga xizmat qiladi. Odatda an'anaviy ta'lim tizimida talabalar passiv ishtirok etadilar, ya'ni ular o'qituvchining bayonotlarini tinglab, tayyor bilimlarni qabul qiladilar. Interfaol ta'lim esa, aksincha, talabalarni muammolar yechimiga jalb qilish, ularning tahliliy va tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishga qaratilgan. Bu usul orqali talabalar mustaqil fikrlash, o'z xulosalarini himoya qilish va jamoaviy ish orqali muammolarni hal qilish ko'nikmalarini shakllantiradilar. Al-Xorazmiy ilmiy yondashuvlari ham aynan ushbu metodikaga asoslanadi, chunki uning ilmiy ishlari mantiqiy asoslangan bosqichma-bosqich yondashuvni talab qiladi.

Bugungi kunda insoniyat duch kelayotgan murakkab muammolar, texnologik taraqqiyotning yuksak sur'atlari va axborot oqimining haddan ziyod ortib borishi shuni ko'rsatmoqdaki, har qanday shaxs mantiqiy, tizimli va tahliliy fikrlash qobiliyatlariga ega bo'lishi zarur. Shu bois oliy ta'lim muassasalarida Al-Xorazmiy ilmiy merosini chuqur o'rganish va uni zamonaviy ta'lim jarayoniga tatbiq etish talabalarning tafakkur doirasini kengaytirishga, ularni zamonaviy muammolarni ilmiy asoslangan yondashuvlar orqali hal qilishga o'rgatishga xizmat qiladi. Ayniqsa, uning algoritmik fikrlash bo'yicha tamoyillari, tenglamalarni yechish usullari va hisoblash sistemalarining asosiy prinsiplari talabalarni tanqidiy va ijodiy tafakkurga yo'naltirishda samarali pedagogik vosita bo'lishi mumkin.

Refleksiya va kasbiy ko'nikmalarni hamda tanqidiy fikrlashni rivojlantirish, analitik-sintetik faoliyatni amalga oshirish, o'zining dars o'tish tajribasini korrektsiyalash – bular pedagoglarning asosiy maqsadlaridan biri hisoblanadi. Refleksiya ta'lim jarayonining muhim tarkibiy qismi bo'lib, o'qituvchilarning dars berish uslublarini muntazam takomillashtirish va talabalar o'z bilimlarini tahlil qilish imkoniyatini yaratadi. Bu jarayon tanqidiy fikrlash va analitik faoliyatni rivojlantirishda refleksiya qanday ahamiyatga egaligini ko'rsatadi. Refleksiv ta'lim muhitining yaratilishi nafaqat individual refleksiyani, balki guruhli refleksiyani ham rivojlantirishi lozim. Shu sababli, zamonaviy ta'lim jarayonida refleksiya va analitik tafakkur elementlarini birgalikda qo'llash talabalar tafakkurini chuqurlashtirishda juda muhim ahamiyat kasb etadi.

Bugungi kunda ta'lim jarayonida Al-Xorazmiy asarlarining o'rganilishi nafaqat aniq fanlar bilan bog'liq nazariy bilimlarni mustahkamlash, balki talabalar tafakkurini kengaytirish, ularni tizimli fikrlash va muammolarni ilmiy asoslangan holda yechishga o'rgatish imkoniyatini beradi. Chunki Al-Xorazmiy tomonidan ishlab chiqilgan tamoyillar faqatgina matematik amallar majmui emas, balki tafakkurning ma'lum bir tartib va izchillik asosida shakllanishiga xizmat qiluvchi ilmiy yondashuvlar to'plamidir. Uning ilmiy metodlari zamonaviy ta'lim tizimida tanqidiy fikrlash, mantiqiy tahlil qilish, ma'lumotlarni to'g'ri saralash va umumlashtirish kabi qobiliyatlarni rivojlantirish uchun samarali vosita hisoblanadi. Shu bois Al-Xorazmiy ilmiy merosi asosida talabalar tafakkurini shakllantirish ta'lim tizimining dolzarb yo'nalishlaridan biri sifatida qaralishi lozim.

Analitik tafakkurni rivojlantirish zamonaviy o'quv jarayonining muhim tarkibiy qismi bo'lib, u talabalar miyasida sabab-oqibat aloqalarini shakllantirish, ularga turli ilmiy jarayonlarni anglash va ularni tizimli tahlil qilish imkoniyatini beradi. Bu borada Al-Xorazmiy tomonidan ishlab chiqilgan algoritmik tafakkur tamoyillari alohida e'tiborga loyiqdir. Algoritmik yondashuv mohiyatan muammolarni bosqichma-bosqich hal etish, ularni mantiqiy asosda tahlil qilish va yechimga erishish tamoyillariga asoslangan. Zamonaviy informatika fanining rivojlanishi ham aynan shu prinsiplarga tayanadi. Shu sababli, Al-Xorazmiy tomonidan ishlab chiqilgan algoritmik tafakkur tamoyillarini o'rganish va amaliy mashg'ulotlarga tatbiq etish talabalar miyasida tizimli fikrlash qobiliyatini shakllantirishga xizmat qiladi.

Al-Xorazmiy asarlarining ta'lim jarayoniga tatbiq etilishi nafaqat talabalar tafakkurini rivojlantirish, balki ularning mustaqil fikrlash va o'z qarashlarini shakllantirish qobiliyatini ham oshirishga xizmat qiladi. Bugungi kunda jamiyat oldida turgan eng muhim vazifalardan biri – yoshlarni yangilik yaratishga, innovatsion fikrlashga va ilmiy izlanishlarga yo'naltirishdir. Buning uchun ta'lim jarayonida tarixiy-ilmiy merosni chuqur o'rganish, ilmiy tafakkurni rivojlantirishga xizmat qiladigan pedagogik yondashuvlarni ishlab chiqish va ularni amaliyotga tatbiq etish zarur. Al-Xorazmiy ilmiy ishlari bu jarayonda asosiy metodologik manbalardan biri bo'lib xizmat qilishi mumkin.

Interfaol ta'limda o'qituvchi va talaba munosabatlari o'zgaradi. Natijada talabalar o'qituvchiga nisbatan faolroq bo'ladilar. Bu interfaol ta'lim jarayonining o'qituvchi va talabalar o'rtasidagi munosabatlarga qanday ta'sir qilishini ko'rsatadi. An'anaviy ta'lim modelida o'qituvchi asosiy bilim manbai bo'lib, talabalar esa passiv tinglovchilar rolini bajaradi. Interfaol ta'lim esa, aksincha, talabalarni faol fikrlashga, mustaqil xulosa chiqarishga va muammolarni mustaqil hal qilishga yo'naltiradi. Bunday yondashuvda o'qituvchi talabalarni yo'naltiruvchi va

rag'batlantiruvchi sifatida ishtirok etadi. Natijada talabalarning ilmiy izlanishlarga bo'lgan qiziqishi ortadi. Interfaol ta'lim metodlarining asosiy tamoyillaridan biri – talabalarni muloqotga jalb qilish va ularning analitik tafakkurini rivojlantirishdir. Al-Xorazmiy ilmiy merosi aynan ushbu metodikaga mos keladi, chunki uning ilmiy ishlari faqat nazariy bilim berish bilan cheklanmay, balki real muammolarni hal qilish, matematik modellarni qo'llash va algoritmik tafakkurni shakllantirishga qaratilgan. Masalan, ta'lim jarayonida talabalar Al-Xorazmiy algebratik tamoyillariga asoslangan murakkab masalalarni jamoaviy ravishda tahlil qilsa, ular nafaqat aniq bilimlarni o'zlashtiradi, balki o'zaro fikr almashish, argumentatsiya qilish va o'z qarashlarini himoya qilish ko'nikmalarini ham rivojlantiradi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Al-Xorazmiy ilmiy tamoyillarini o'quv jarayoniga kengroq tatbiq etish zarur. Birinchi navbatda, uning asarlari asosida maxsus o'quv modullari ishlab chiqilishi, ushbu bilimlar turli fan dasturlariga integratsiya qilinishi lozim. Chunki Al-Xorazmiy ilmiy ishlari nafaqat matematika yoki informatika fanlari doirasida, balki iqtisod, muhandislik, tabiiy va ijtimoiy fanlar yo'nalishlarida ham keng qo'llanilishi mumkin. Shuningdek, talabalar uchun algoritmik tafakkurni rivojlantirishga qaratilgan maxsus amaliy mashg'ulotlarni kengaytirish muhim ahamiyatga ega. Ushbu mashg'ulotlar jarayonida talabalar mustaqil ravishda ilmiy masalalarni tahlil qilish, ularning yechimlarini topish va mantiqiy xulosalar chiqarish qobiliyatlarini rivojlantirish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Bu esa, o'z navbatida, ularning kelajakdagi kasbiy faoliyatida yuqori malakali mutaxassis sifatida shakllanishiga yordam beradi.

Pedagoglarning analitik tafakkur metodlarini o'qitish jarayonida samarali qo'llash bo'yicha malakasini oshirish ham dolzarb vazifalardan biri hisoblanadi. Chunki o'qituvchilar o'quvchilarga faqat tayyor bilimlarni yetkazib beruvchi emas, balki ularni mustaqil fikrlashga, o'z izlanishlarini olib borishga va muammolarni hal qilish qobiliyatlarini rivojlantirishga yo'naltiruvchi shaxs sifatida faoliyat yuritishi lozim. Shu bois o'qituvchilar uchun maxsus malaka oshirish kurslari, ilmiy seminarlar va amaliy treninglar tashkil etilishi pedagogik jarayonning sifati oshishiga xizmat qiladi.

Zamonaviy innovatsion texnologiyalar yordamida Al-Xorazmiy ilmiy merosini o'rganishga yo'naltirilgan elektron resurslarni yaratish ham muhim ahamiyatga ega. Chunki raqamli texnologiyalar rivojlanayotgan bugungi davrda talabalar bilim olishning turli zamonaviy manbalaridan foydalanishga intilmoqda. Maxsus elektron darsliklar, virtual laboratoriyalar va onlayn o'quv platformalarining yaratilishi talabalarga Al-Xorazmiy asarlari va ularning zamonaviy ta'lim jarayoniga ta'siri haqida yanada chuqur bilim olish imkonini beradi. Bu esa, o'z navbatida, o'quv jarayonining sifati oshirish, talabalarni mustaqil o'rganishga yo'naltirish va ularning ilmiy izlanishlarga bo'lgan qiziqishini oshirish imkonini yaratadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Al-Xorazmiy, M. Al-jabr va al-muqobala. Toshkent: Fan nashriyoti, 1983-yil. 39-bet.
2. Al-Khwarizmi, M. The Compendious Book on Calculation by Completion and Balancing. New York: Princeton University Press, 2009-yil.
3. Dunlop, D. M. Al-Khwarizmi: The Father of Algebra. The American Mathematical Monthly, 58(10), 1951-yil, 623–631.
4. Kadirov, A. Al-Xorazmiy merosining ilmiy va amaliy ahamiyati. Toshkent: O'zbekiston Milliy Universiteti nashriyoti, 2020-yil. 39-bet.
5. Raximov, U. Matematik tafakkurni rivojlantirishda algoritmik yondashuvlarning roli. Pedagogik mahorat jurnali, 2(1), 2017-yil, 45–52.
6. Alimov, R. Zamonaviy ta'lim jarayonida mantiqiy fikrlashni rivojlantirish metodlari. Buxoro davlat universiteti nashriyoti, 2018-yil. 39-bet.
7. Yusufov, B. O'zbek matematiklarining ilmiy merosi va uning ta'lim jarayonidagi o'rni. Toshkent: Yangi asr avlodi, 2021-yil.
8. Hoyrup, J. Algorithms and Algebra: Al-Khwarizmi's Influence on Mathematical Thinking. Oxford University Press, 1994-yil.
9. Rosen, K. H. Discrete Mathematics and Its Applications. New York: McGraw-Hill, 2011-yil.
10. Qosimov, M. Zamonaviy ta'limda algoritmik tafakkur va uning rivojlantirish usullari. Pedagogika fanlari instituti nashriyoti, 2019-yil.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2025. №6

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.